

بررسی تأثیر آموزش بهداشت بر اساس مدل اعتقاد بهداشتی بر عملکردهای پیش‌گیری‌کننده از کشیدن سیگار در دانش‌آموزان اول دبیرستان

دکتر غلامرضا شریفی راد^۱، دکتر محمد مهدی هزاوه‌ای^۱، اکبر حسن زاده^۲، عبدالباست دانش آموز^{۳*}

۱- دانشیار، عضو هیئت علمی گروه خدمات بهداشتی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

۲- عضو هیئت علمی گروه خدمات بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

۳- کارشناس ارشد آموزش بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

تاریخ دریافت ۸۵/۱/۳۰، تاریخ پذیرش ۸۵/۷/۱۹

چکیده

مقدمه: سازمان بهداشت جهانی شیوع سیگار کشیدن را در میان دانش‌آموزان ۱۵ ساله منطقه اروپایی بیش از ۲۴ درصد اعلام نموده است. شاخص مصرف سیگار در کشور ما در افراد بالای ۱۵ سال ۱۱/۹ درصد و در استان محل بررسی، شیوع مصرف سیگار ۱۵/۶ درصد می‌باشد. این تحقیق با هدف تعیین تأثیر برنامه آموزش بهداشت بر اساس مدل اعتقاد بهداشتی (H.B.M) بر عملکردهای پیش‌گیری‌کننده از کشیدن سیگار در بین دانش‌آموزان انجام شده است.

روش کار: این مطالعه به روش مداخله‌ای (نیمه تجربی) بر روی ۲۴۸ نفر از دانش‌آموزان پایه اول در دبیرستان‌های شهر بوکان (۱۱۹ پسر و ۱۲۹ دختر) انجام گرفته است که به طور تصادفی به دو گروه شاهد و آزمون تقسیم شدند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسش‌نامه‌ای مشتمل بر ۷۷ سؤال بر اساس مدل اعتقاد بهداشتی (حساسیت، شدت، منافع و موانع درک شده و نیز راهنمای عمل و عملکردهای پیش‌گیری‌کننده از کشیدن سیگار) می‌باشد. پس از جمع‌آوری اطلاعات در مرحله اول، نسبت به مداخله آموزشی بر اساس مدل اعتقاد بهداشتی اقدام گردید و مجدداً در مرحله دوم (پس از مداخله) اطلاعات جمع‌آوری گردید. داده‌ها با استفاده از آزمون آماری تی با هم مقایسه گردیدند.

نتایج: نتایج نشان داد که میانگین نمره تمامی اجزاء مدل اعتقاد بهداشتی شامل حساسیت، شدت، منافع درک شده و راهنمای عمل و عملکرد (غیر از موانع درک شده) در گروه آزمون، بعد از مداخله آموزشی نسبت به قبل افزایش معنی‌داری داشت. همچنین همه میانگین‌های نمره عوامل مدل بعد از مداخله آموزشی در گروه مورد نسبت به گروه شاهد تفاوت معنی‌دار داشته است.

نتیجه‌گیری: یافته‌های این تحقیق نشان داد که با افزایش میانگین نمره اجزاء مدل اعتقاد بهداشتی شامل حساسیت، شدت و منافع درک شده، میانگین نمره اتخاذ عملکردهای پیش‌گیری‌کننده از کشیدن سیگار نیز افزایش می‌یابد. لذا نتایج این تحقیق، تأثیر و کارایی مدل اعتقاد بهداشتی را در اتخاذ عملکردهای پیش‌گیری‌کننده از کشیدن سیگار تأیید می‌کند.

واژگان کلیدی: آموزش بهداشت، مدل اعتقاد بهداشتی، سیگار کشیدن، دانش‌آموزان دبیرستان

*نویسنده مسئول: آذربایجان غربی، بوکان، خیابان سردار عزیز خان مکرری (اول ورودی اسلام آباد) ستاد مرکزی بهداشت